

AVBE NA SLOVENSKEM

Maribor, 11. 2. 2017

dr. Bojan Knific



Avba

- Obstojna oblika
- Vsaj dva dela



Izvor

- Haube
- Meščanke: pozni srednji vek
- Plemkinje: renesansa
- 15., 16. st.: Nemške dežele, Nizozemska, Francija, Anglija
- Krščanske norme pokrivanj telesa
- Predhodnik: srednjeveška kapucasta pokrivala; večplastna pokrivala (volumen)



- “Priti pod avbo”
- 16. do 18. stoletje: okras in prestiž višjih družbenih plasti
- 17. in 18. stoletje: pojavijo se trde avbe – utrjene z žicami; zlat brokat, zlato tvorivo



Razvoj avb

- Predimenzioniranje
- Krčenje
- Polaganje/zavezovanje





Razvoj na Slovenskem

- 15. stoletje: nejasno
- 16. stoletje: plemkinje (zlate srebrne, črne, rjave; platno, svila, bleščice)
- 17., 18. stoletje: plemkinje, meščanke; razcvet v 2. pol. 18. stoletja
- Barok in rokoko: utrjevanje z žicami
- Moške avbe



Kmetje

- Nejasno pred sredo 18. stoletja
- Vedno pogostejše od konca 18. stoletja naprej
- Kranjska, Koroška, ponekod na Štajerskem
- Mehke avbice in zavijače
- Pozamenterijski zlat trak





Različice

- Avba z vrhom
- Koroška avba
- Kožuhovinasta avba
- Avba brez vrha
- Zavijača
- Pintl
- Jalba
- Javba
- Podelj

Avbe z vrhom

- Med kmeticami od konca 18. st. naprej
- Do srede 19. stoletja so jih nosili pretežno pod pečami
- Alpsko oblačilno območje
- Čelnik (form) + vrh (oglavje)
- Pentlja: postane dodatek, ko se začne nositi samostojno
- Dva tipa: a) krožnikasto oglavje (starejše), b) grebenasto oglavje
- Starejši način gubanja (krožnikaste avbe): cikcakasto plastično gubanje osrednjega dela oglavja + vzdolžne gube med robom in čelnikom
- Čelniki: črnovezeni, zlatovezeni, brokatni; zlatovezeni so pogostejši pri avbah z grebenastim vrhom
- Zlatovezeni čelniki le na avbah z vrhom!





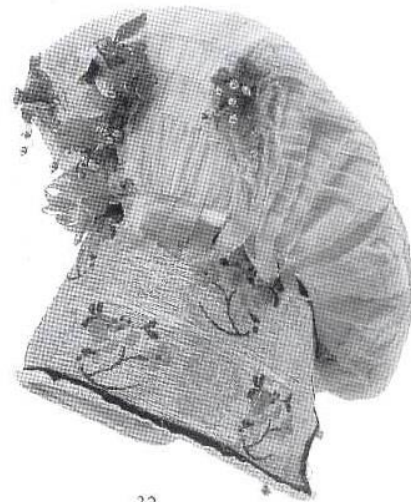
7







31



32



33





Kožuhovinaste avbe

- Precej razširjeno v Avstriji, pri nas sorazmerno redko
- Zimsko podpokrivalo
- Izpričano za Gorenjsko
- Oglavje iz več plasti (spodaj sukno, povrhu rjava svila, svilen žamet)
- Kožuhovinast čelnik

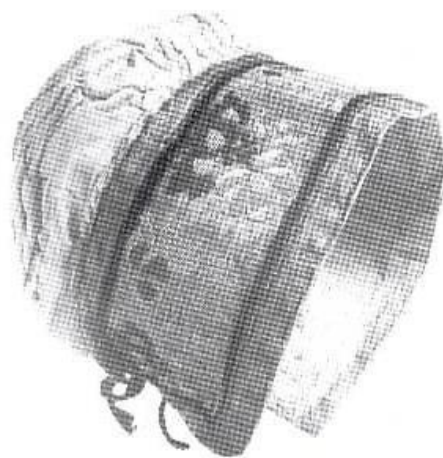




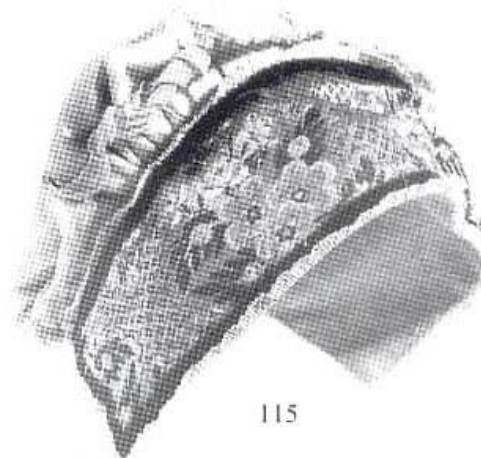


Male avbe z mehkim oglavjem

- Od srede 18. stoletja dalje
- Gorenjska, Dolenjska, Štajerska (zlasti okolica Maribora), Primorska
- Pokrivalo žensk
- Funkcijsko pokrivalo deklet
- Platno + čelnik (brokat, črna vezenina)



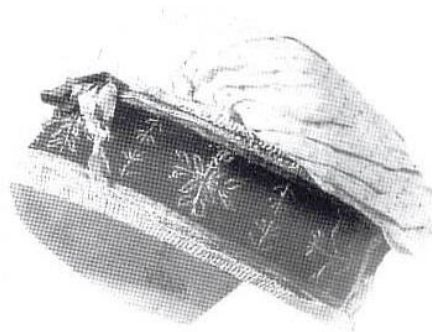
114



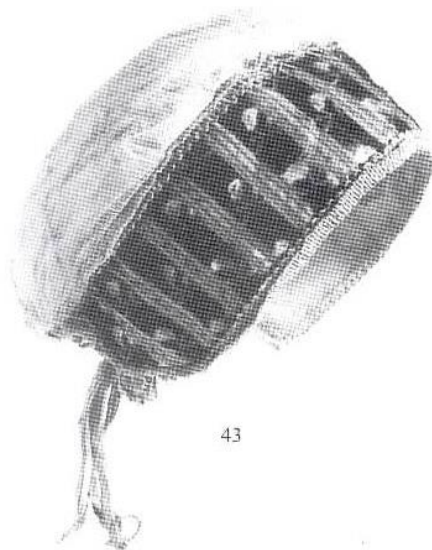
115



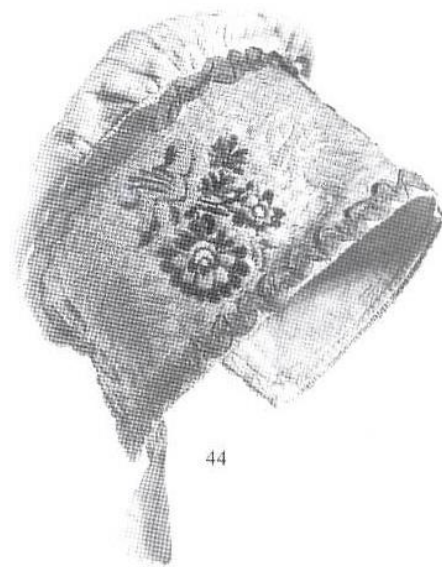
41



42



43



44





Avba iz okolice Slovenskih Konjic
Zbirateljica dr. Bojana Knifca











Bo

















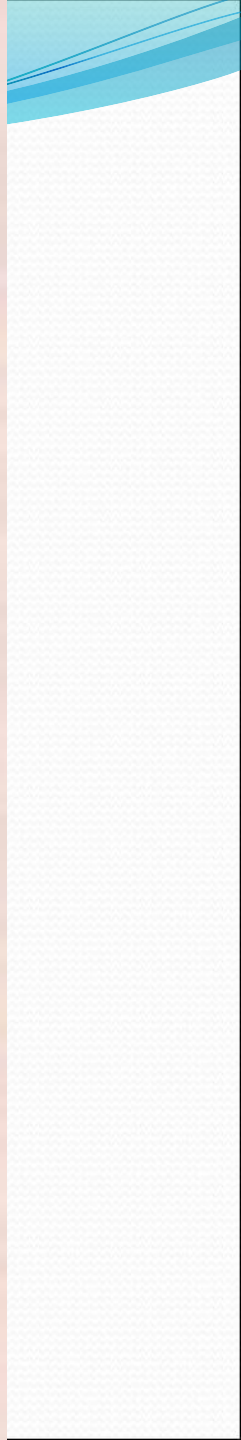






ae

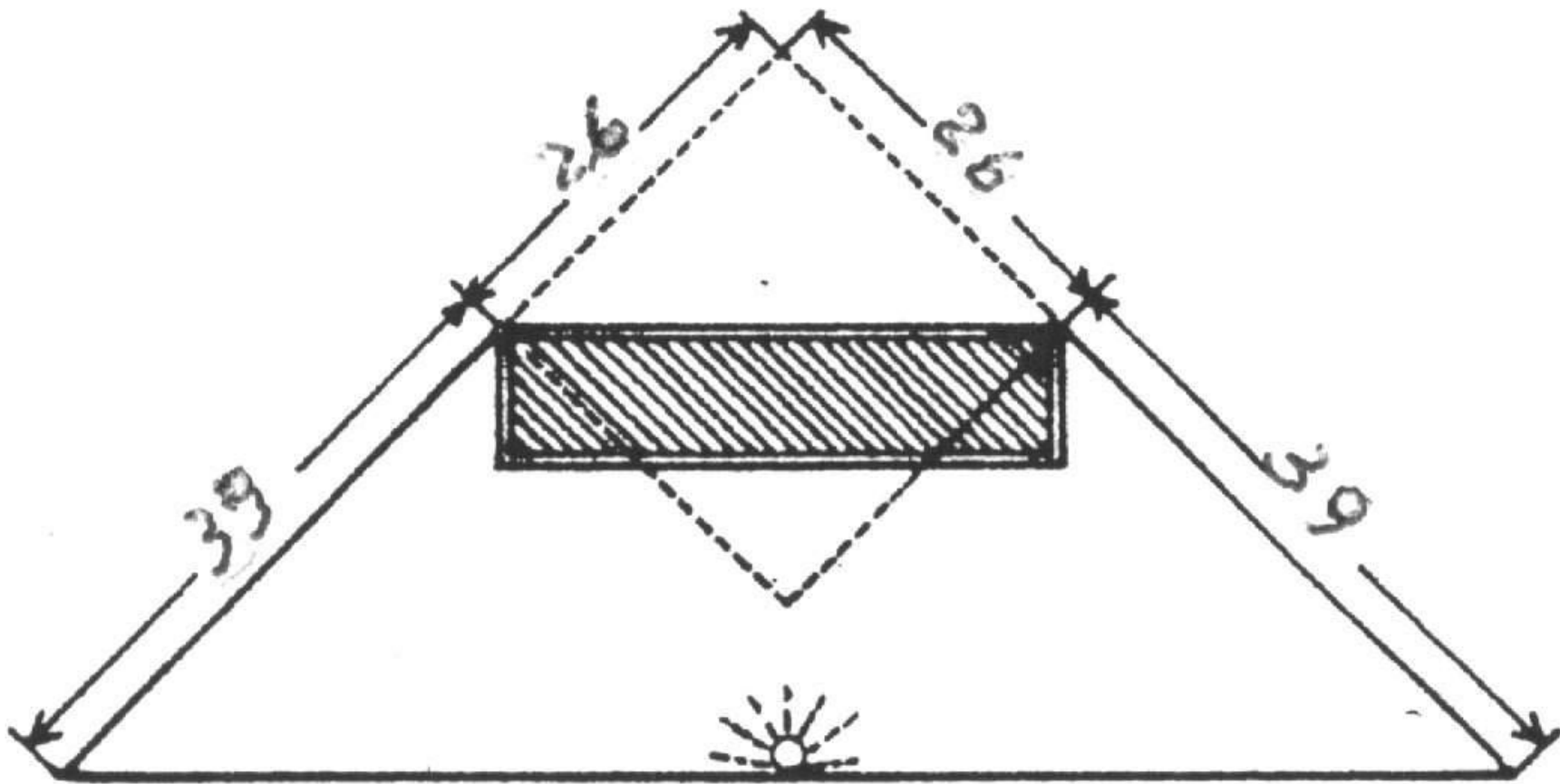
74



Zavijače



- 18. stoletje – nejasno
- 19. stoletje – potrjeno
- Žene in dekleta
- Gorenjska (Bohinj, Javornik, Zgornjesavska dolina), redkeje drugod
- Platno + čelnik (svila, brokat, črna vezenina, bela vezenina)
- Žameta do 20. stoletja na zavijačah ni bilo
- Posebnost belih zavijač – vezenina, čipka, nepodloženost





116



117





SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ







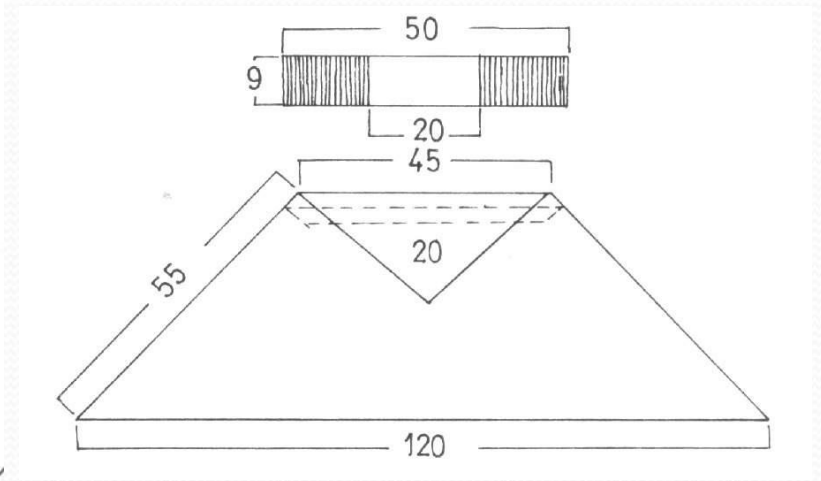
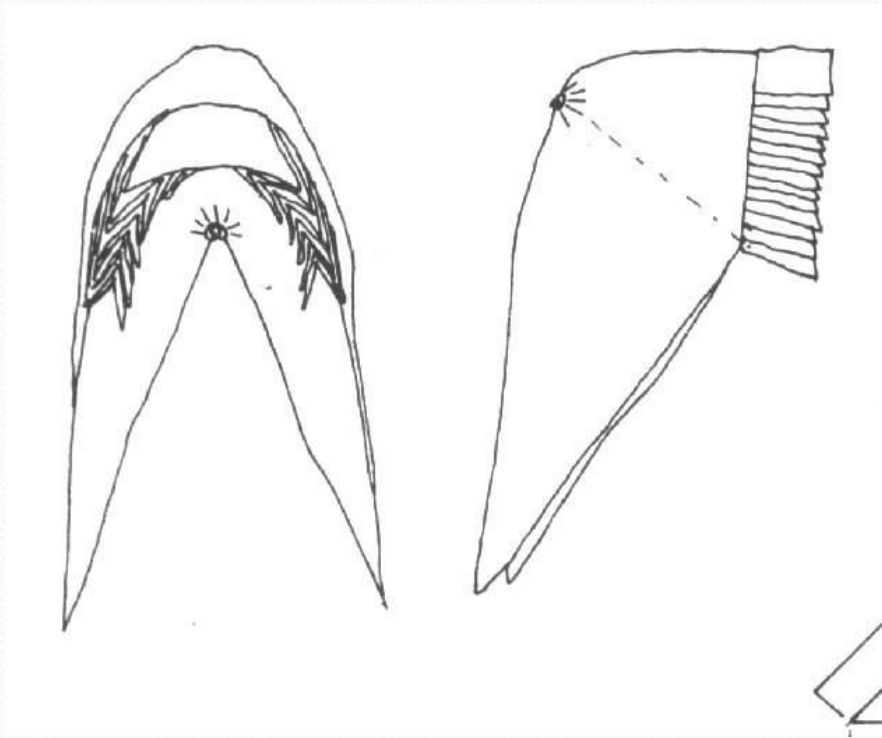




Pintli

- Iz nem. Binden – vezati, povezati
- Ziljska dolina
- Soroden zavijačam in belim avbicam
- Platno + nabor (blago, čipka) + čelnik





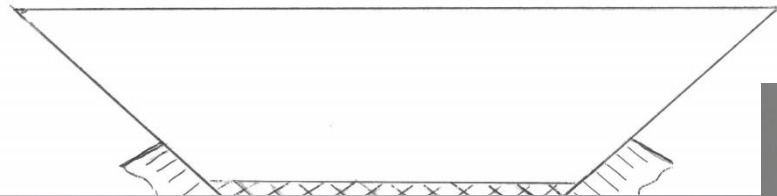




Jalbe

- Podzemelj – Metilka





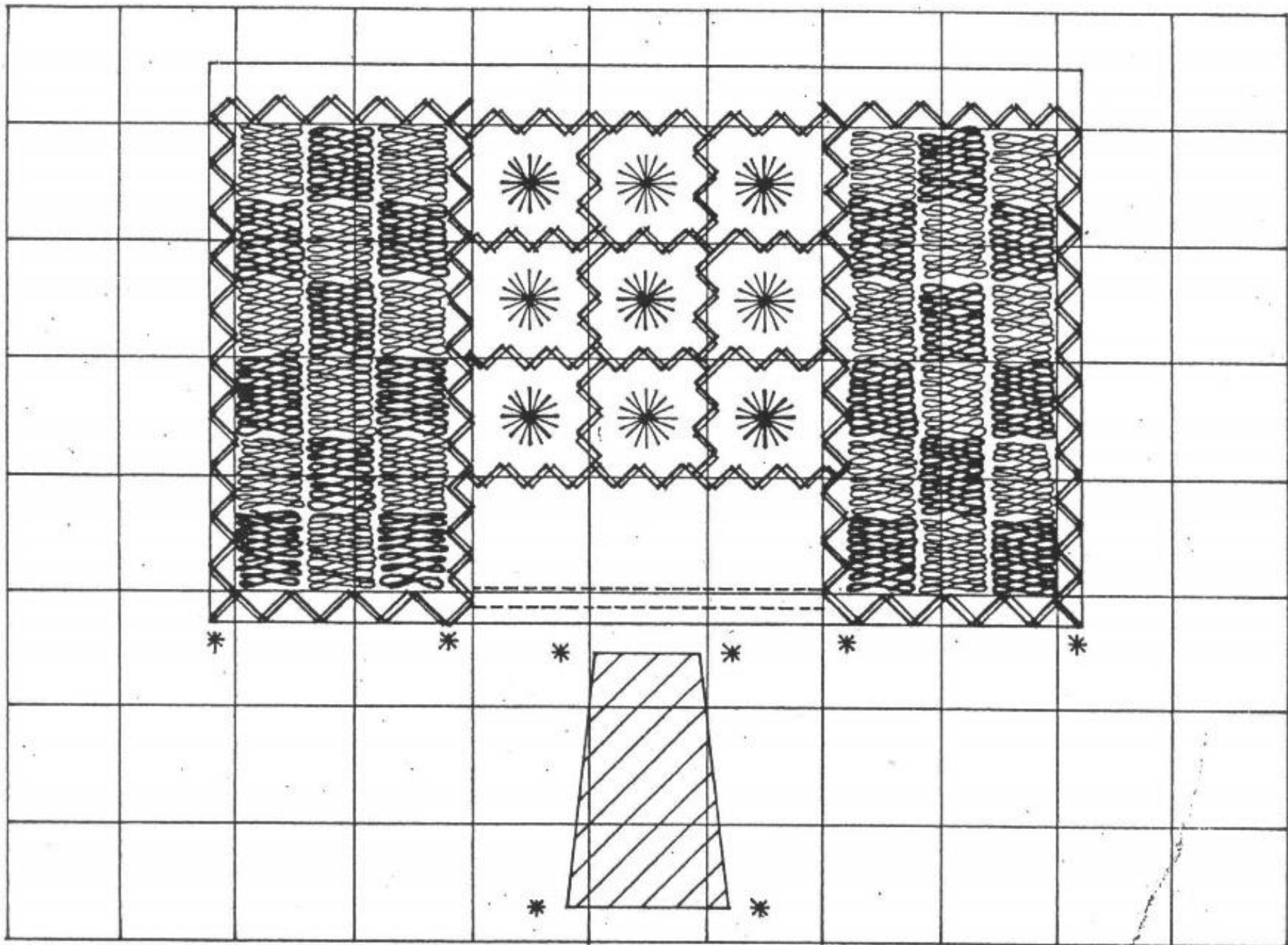




Javbe

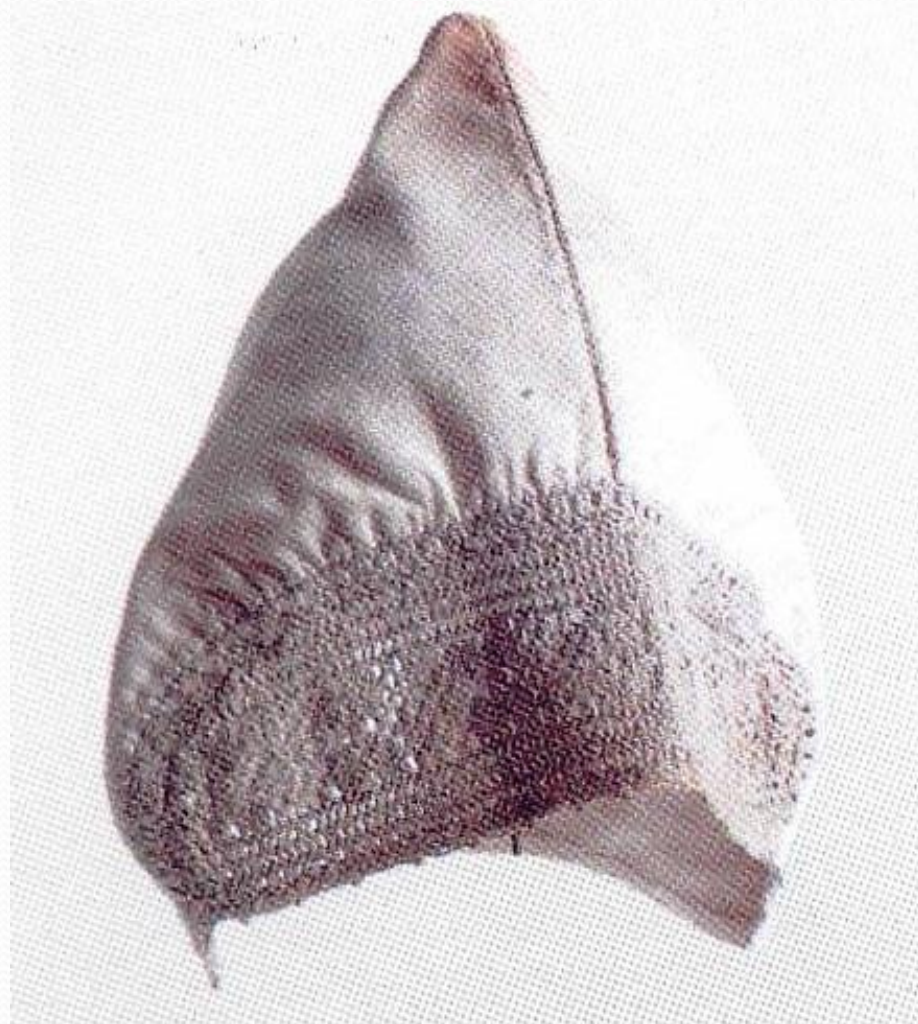
- Adlešiči in Vinica

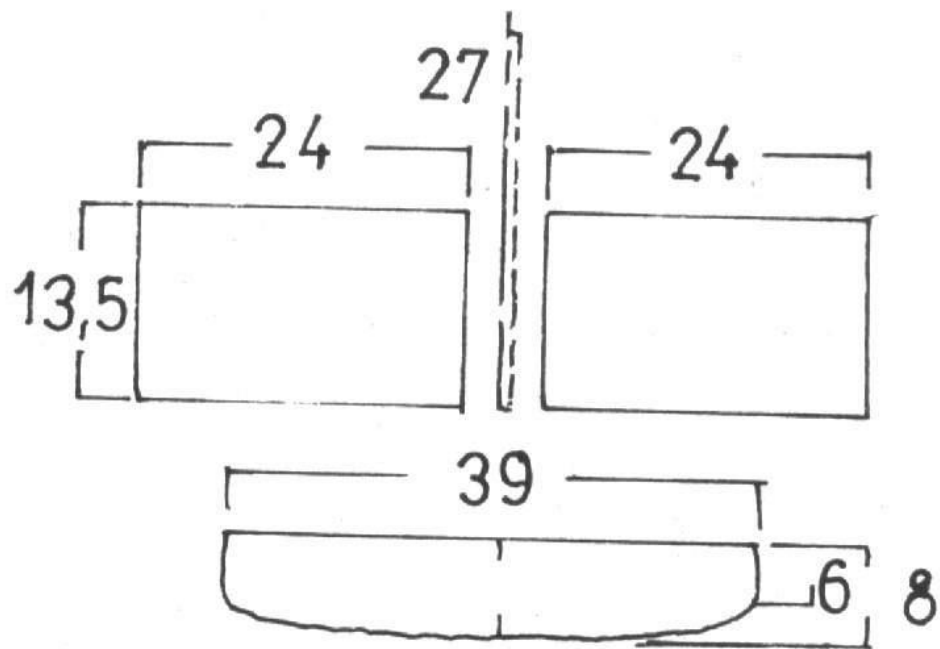
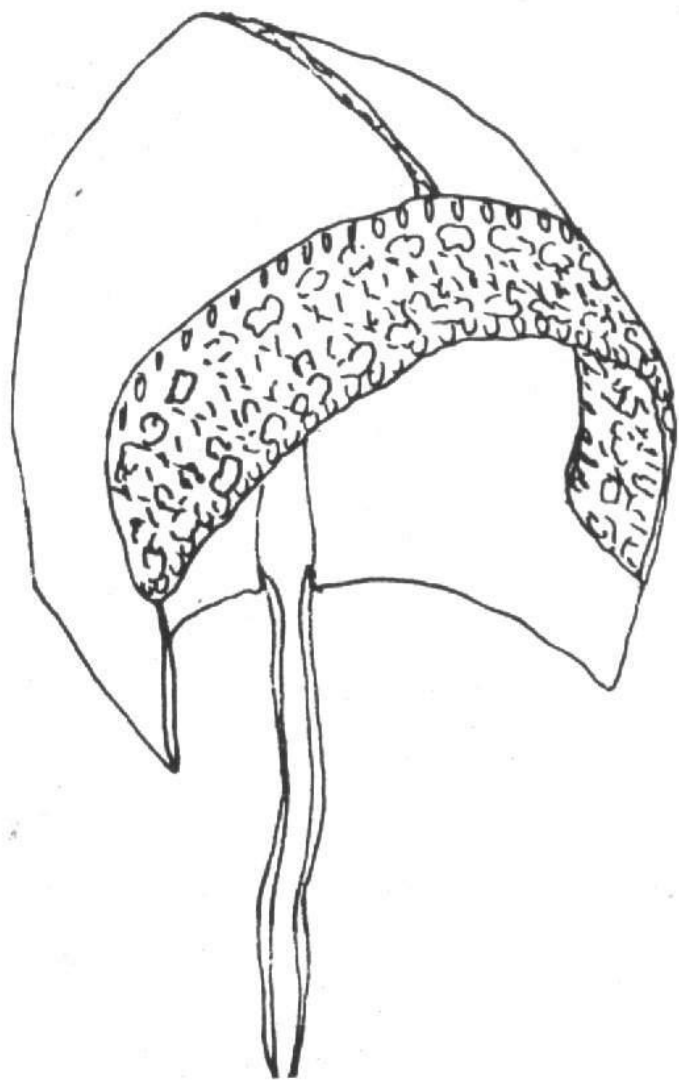




Poclji

- Poljanska dolina v Beli krajini
- Prekmurje

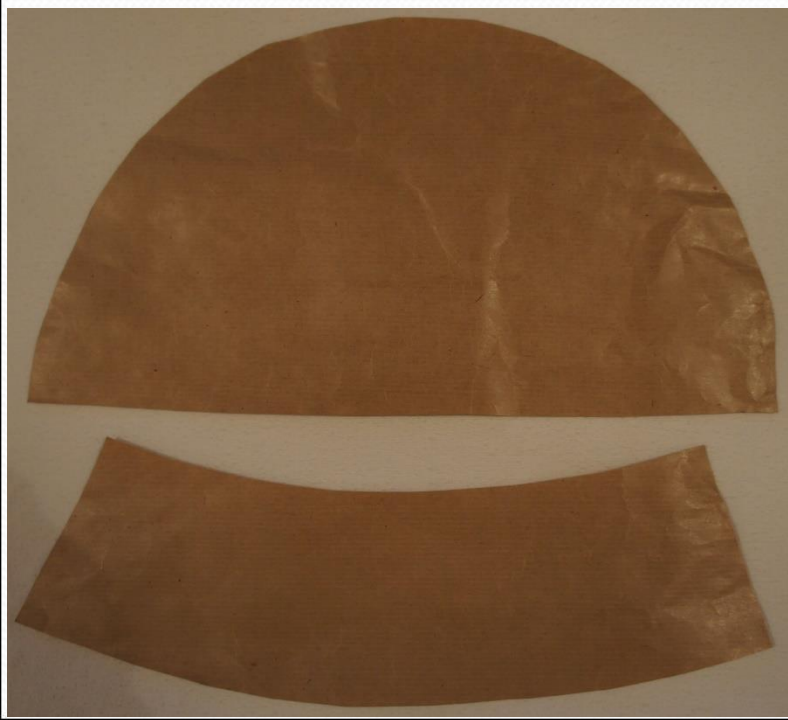






Pocivi





Nec

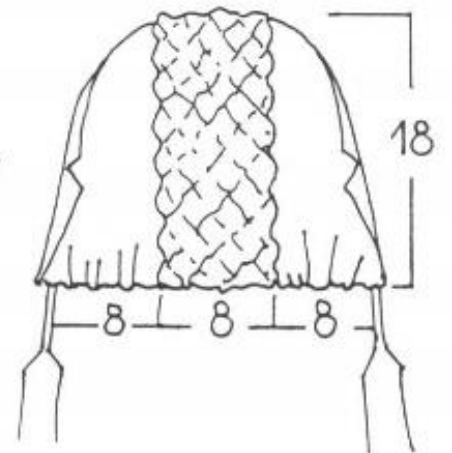
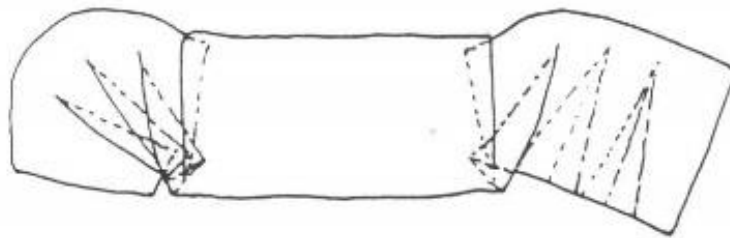
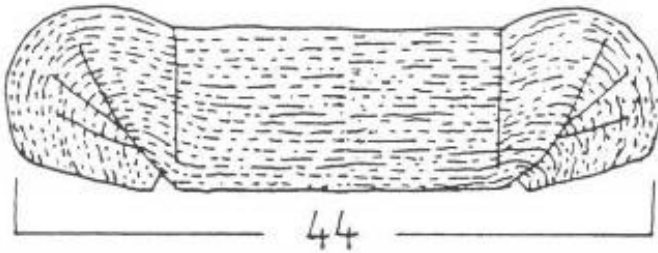
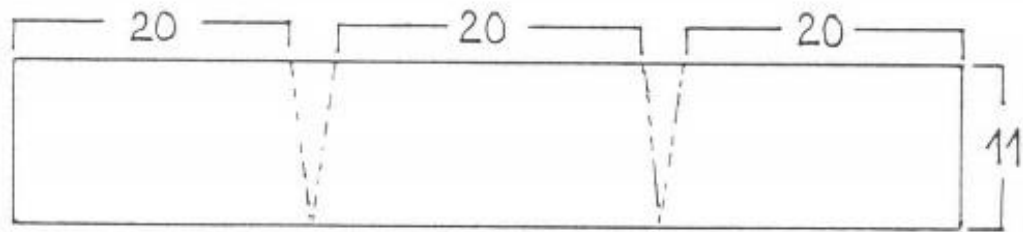
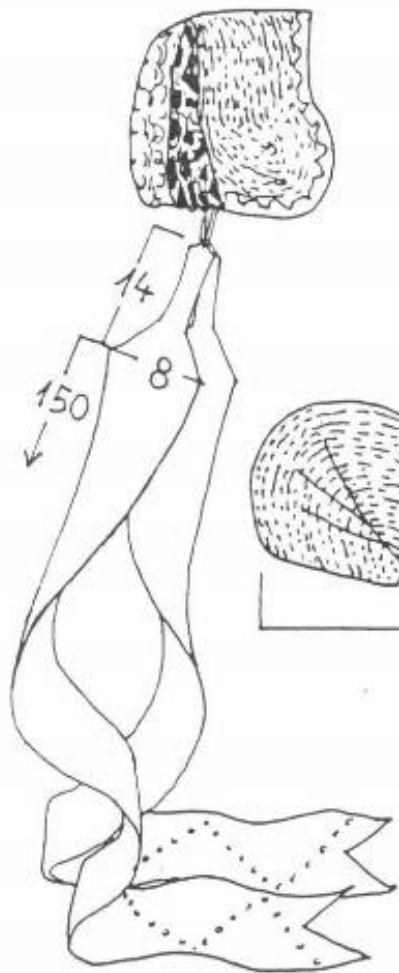




Koroške avbe

- Koroška, Štajerska, sever Gorenjske
- Črne, brokatne, zlate (linške)







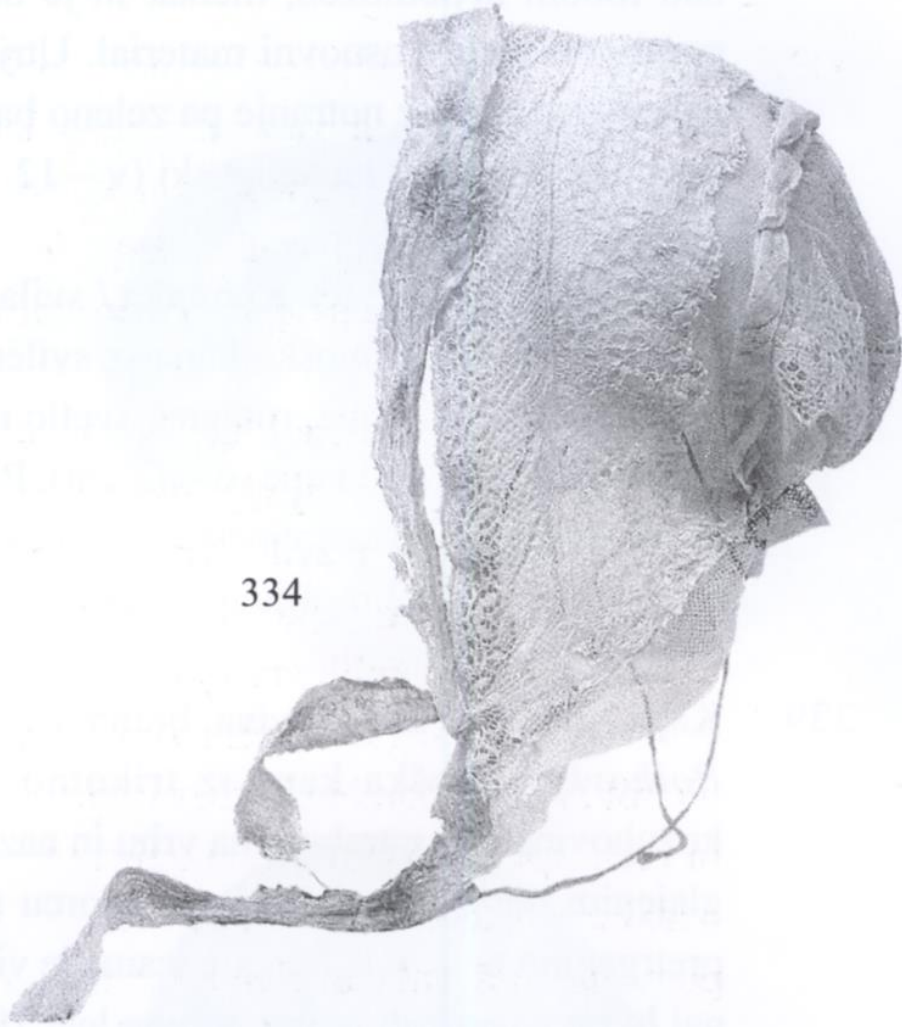


Drugo





334



335



